

Verkem 1846 dec. 28.

1216.

Nádasy-pályamű.

III. 82.

Olesó műtét.
Elbeszélő költemény.

Pályamű a Groß-Nádassy díjra.

Felige:
Mérgeben kinyjában a nyelvét is ragta,
Auhogó záporkezt, megeredt, vad átkra.

1.

Olesó műtét.

Mérgében kinyában a nyelvé, is csigpa
Luhogó kapockeius, megerede vad'árka.

Van egy város az alföldön
Lakosa sok, határa bő,
Es oly gazdag, hogy csak olyant,
Kivánhat a karsóvelő.
Képezet, árpat,
Bőszeggel ad,
Tiszta buzát
Jobbat terem,
Mint a bánát,
Shombár, verem,
- Ha nem kavasz,
Volt a tavasz,
I nem porzselő
A nyáveelő,
Ha a karsóvelő,
La nyomtatást
Jól végezik -
Leinig telik.

Boldog vidék, a gazda
Ha gondos, nem mihaszna:
A munkáit, a gondját,
Megkapja az illő bért.

Aki nem rest
És önmest,
Dolgához lát,
Ha a télen
Fő élesen
Gyűjtött erő,
Tavaszon át,
A rekkenő
Nyár hevében,
Főrszi szélben,
Kisvárt épen:
Keres szepen.

Segés, télen, ha nem henyel
Nem dobzódik nem veszteget:
Ott a paraszt könnyen megél,
Telég gyorsan elömlhet.

Háshogyha még
Lófut mindig,
Nem fekszik le,
Főkor esve
Tülsővére,
S az éjszakai
Nem nyugtja át,
A jövő nap

Keggelőre;
S gyorsabb mint más:
Hamar felkap.
Már az ilyen
Fő emberen,
Egymást, és
És tetéri,
A sok áldás.

Már az ilyen meggyelőre
S ha rendszerül kap a kincsen
Embersége, sive ninesen
Nagy szabin lehet belőle.

x x x

Sabin nével ott az olyan
Küppökös szeszeli, a ki
Mindig a kincs után szalad,
Pedig helyét, már sem leli.

Az ékhalál remképe áll
Előtte meg is, és soha
Nem ad oda több egy árva pénzt
Sohaj nélkül, az ossoba.

Barátja nincs, nem is keres,
Nem tesz soha jót senkivel,
Meggyalja a saját hasát,
Kongyos, piszkos ruhát visel.

Ész, szív, érelem, semmit se nyom
Tartóján, csak arról mívelget
Hány ökröd solja a jármót,
La barmon hány sinöd legel?

x x x
El a mondott városban egy
Ér, ha az utcára kimegy,
Ugy térfereg, úgy tiedeleg,
Azt hinnétek, nagyon beteg.

A földre szegri kék szemét,
Hol, merre van kiskorú szemét,
Lass boszával piszkálja meg,
Mint, a szegény koldus gyereket.

A kock, és sineg,
Az ócska teg,
Paskódarab
Ott nem marad;
A mit, talált,
Mind feltédi;

A vas kíváls,
Kedves neki.
Egy könnyen el se gondolnások,
Hogy a kovácson milyen ácsok.

x x x

Háma kovács kinyát, ki véja le,
Ha a zakin beszédbe áll vele,
Bő' aséből kiséd, kirak,
Paskószeges, ócska vasat.

Csináljanak abból
A sok száz darabból, ...
Tán egy kerékszeget? ...
Dehogyan kerékszeget ...
Hisz ő salálja meg
Mint, a mi elveszett
A más kocsijábol,
Iha nem találna is,
A bérés, a kocsis,
Tavaghat azt - fábol.

Skánsvasat de jót csináljanak abból.
A szemesen kedets dírib darab vasból.

x x x

De lássuk a medvét, Amott döcxög, épen
Tűrkálva legelve a kiscsész, remesén.

x x x

Mint, az ürge ha kikandikal a lyukból,
I kudyavakkantásra abba visszaguggol;
Kamka alighogy a műhelyből kitékint,
Visszakapja fejét egyszeriben megint,

Durúról, "ehem van már a vén úgága,
De mindig ögyeleg, hogy győzi a lába,
Kajnal hasadtásól öreg estig salppal,
Hogy győzi a májbört, fejelessel, salppal?"

Várja olyan képpel mint, csak a jégeső,
Vághalja a garda, Szentszínhály nap előtt;
A minővel vévta a huszonöt, botot,
Kajdanában, a ki szükös, hidas, lopott.

Aromban nem hamare érkezik a vendég,
Vidül Kamka, salán másfele fordul még,
Mint sán neki tárnva most, lálogatása,
Már nyakkába traktad az istenesapása.

Kisza összekedett sok köcxös zsinogot,
I most salán azokból készített közelet,

Vagy sán csizmaszáróból soldat össze hainot,
I kosaloto köpenyegből szabás új nadrágot?

Bokol mennyországól minsen olyantárol
Mint, se vagy szándéka kitalálásól
Szegény Kamka Kovács. Épen apasztani
Készült, most vagyont, nem szaporítani.

Kisze, vagy nem hiszed, ez, most a szándéka,
Kihetetlen dolgot tesz az ember néha;
Nem sehorrad irvult, ugyan "kigyelme,
Utközben aromban rád fordult, figyelme.

Nolt szegény fejének állakapocájában,
Egy sünjös foga a többiek sorjában,
Ennek a gyökere süvöt mint, méh fulantja,
Egesett mint, a tűz paraxsa és lángja,

Fergetett mint ék, mely szisreperesi a fát,
Lükesett, mint a víz, mely verdesi paraját,
Tajdalma nyilallott, elverse az álmat,
Tajsolts ki a keszből hideg úrnadrágot.

Tűz Mihók, a meddig csak győzte noméggal,
De usóvegre is olyasán szándékkal
Frdult, a borbélyhoz, hogy most kivétes,
Eleges, sokas is tenvedett már neki.

Héise is a boebély, hűzza ki a fogás,
De sehogyse bírta arra szánni magát,
Hogy annyi időre, s annyi vesződségért,
Húsz krajczárt fizessen, az pedig annyit kért.

„Nem ment még el ezem” - gondolta magában -
„Hiszen dudvárástól, még az ötö javában,
Egy erős embernek egész napi bére
Tíz pénz volt, s kevesebb ment fel élelmére.”

Több ment volna bír ötö - sügova legyen mindva -,
De mihótnak mindig nagyon arra gondja,
Hogy kevesbe jöjön, ös idejein sülsötök,
Nyáiban csöré mála essebed, fölöstök.

Már csak elmesélem, hogy járt vele egyszer
Egy kopott kabátú korsár mesterember.
- „Spaross” akarsam mondani, bocsánat!
De nem rimelt volna. ; menesse ex hibáinat.

Est a csizmadiás, egykor kora reggel
Meglátta, a mint az ablak alatt ment el,
Utána kiáltott „Főzse be egy tíra,
Jó fölöstökönre bodoros sücöra”.

Egy hívásra besért, hozza Fince messze,
A posomra igen könnyen akad ember,

A schar's hívó felmelegítse savójába keményes szelnek; az a csöré.

„Még úgy sem evett tegnap ebéd olda,
S mi szívés tagadás vékony ebéd volt a.

„Ösem Fince! úgy e nem dolgoztál, még ma”
- Mond a belépőhöz a behívó garda -
„Üres hordók vannak a kúthoz göcgetve,
Moss ki egynehányas édes ösém Fince.”

Hát, mi volt mi senni, Fincent belekerdeto,
Töröngy órára kimosott kilenczet,
Ghiizzadt, kifáradt, kihült és síola:
„Garduram! emment, már valamit ha volna.”

„Lese lese, mondtam, mi lese, de süfira ne hagyj otó
Kimosatlan azt a három öreg hordót,
Eis aralato otó bent minden elkeszíttek,
Kiseprek, bors hozok, és aszalt serisek.”

Hát fel is keritett, asztalra magának,
Alacsony padkára a csizmadiának,
Egy repedt sanyérra tett keveset tívót,
Mint az ápa dára, az is oly apró vót;

Tett melle' keményes, koszikla keményes,
Barnás, de penésre javára fehérlet,

Legy szívesen köszöni, kést, melynek pengéje
Kajlato jó, de alig volt már szélessége.

Csak tucikálta Imre a kést, a tűzőba
De a moxsis tűző csak lehulla róla;
Nem csúszott magában a kenyér a borsná,
Imre is elmordul: „adta boldond borsná!”

Mihóknak se kell több; csak azt leste, várta
Hogy sörjön ki Imre, kért a tárnadása,
Minnéget, köszöni székas, kiphed kapkod,
Mig kérebe akad egy idomsalan bot.

Exzel fenyegetés, várakolt Imre
„Hogy mossz káromkodni, se bitangok vére,
Te mosdatlan trápi, hiszlen, vesnek,
Gézenqiv gaxembere. Mindjárt, kifizettek!”

No a fizetést már nem várta be Imre,
Eldobta a vaskot kezéből messzire,
Kissal, de vissza fordulván odakint,
Focka traktából szívtelte a lakint. —

Van székembe még egy, fűző olvalamát,
Ki is tálalom én azt most egy fűst, alát,

Báten már a lakint hívott rövidebbet,
Ó, fogja meg a köt, melyt mára vesett meg.

Egy ifjú ügyvéd mens háza jó ebédől,
Meggrolisja Mihók ezt a kapufelől,
„Faj sekínsetes úr, faj de régen láttam,
Kadd legyen szerencsem, úgy de volt még nálam!”

— Került olykor, olykor lakintunknak pere,
Főilyentör ha van ügyvéd jó embere,
Mgy gondolta, a mi kikerül a hársól
Meggxabadithat a késpen, kiadásól. —

Bereószakolta, és az assalfore
Ulseré, újságos kédergete söle,
Egy kulcsot a mandli székéből kihívott
Melyt gombjához kötött madrag bicsosított.

Kinyitott asszal egy sárga fali sékát,
Melyben sártogatta étel maradvékás,
Kocsonyának aludt paprikás malackot
Vess ki belőle, meg egy kisdud kabakot.

Piros paprikával volt a kabak sele,
Fessett fakarál volt helyhesséwe bele,

És belemerté a törz paprikába,
Társalnia a malac kocsonyára rássa.

„Így jó ez a zsvos esel, így nem ár, meg,
Fessék tessék kérem, iréltse csak, meg”
Kínálta evősen, bírsos volt felőle,
Hogy nem eszik sokat a vendég belőle.

És meg válaszolta: „Így is igen jó ez,
De kevésé jobban fűszerezve jobbolez.”
Káhintó még ő is, négyvagyöt, kanállal,
Össze kavargassa arsan kanálával.

„Moss jó máé igazán. Kancin én eszemről
Nem bánom, moss kelsem fel az ebédemtől;
Lido körben soha én semmit, nem eszem.
Fogadja különben szíves köszönetem.”

Ott hagyta Mihókot, ez fejet csóválva,
Könnybe lábbadt tremmel bámulva a tába,
Kárvallott csigánykecs, felfel sóhajtozott
„Egye de megronsott, törnyű kavis okozott!”

De moss veszem észre, hogy az idős sóltóm,
Egyik travamat a másikába öltöm.
Ott hagyta el ügye, hogy a műsételés,
Tökélt a dijar, melyes a borbély kört,

Négy kraszár, mondott, volt legelőt, hogy rássant,
De a lükteső fog áldozatos kivánt,
Ígés, hados, igére nyolcas, végre tiset,
A szakálcparis rá sem hederített.

Pöfferkedve mondá: „Mivel ember vagyok,
A rangos vinnem kell, kiadásim nagyok,
Szentarsanom a fényt, melyes állásom ad
Sokba kerül, ha, meg a család a család.”

Még a sültbolond is fölérhesi észrel
Hogy a foghíváshoz jól kimivelt ész kell;
A leggyűgyűbb is elképzelhesi azt
Nem élhet az úr így mint, a pimasz paraszt;

Éhesem, de mennyis, míg samilin kellett,
S még moss is koplaljak sudományom mellett?
Szár sis annyi min, egy, ne beszéljünk sokat,
Kés piczulin alól, a fene hív fogat.” —

„Akkor egyes sem kapsz, s felkopik az állad,
Várhatsz, míg máskor megfordulok nálad,
Felfordulhas solem éhen a családod.” —
Dohogott a zakin, s arkal odább állott.

Kallagott, tovább is durzogva magába,
Megráskent ha belemjálott fogába,

Könnyei pókháló's vonsak a szemére,
De azért csak ügyelt, minden kis szemésre.

Lármayen tanakodott, sörte nagyon esekét,
Hogy vegye kinjárnak olcsóbban elejét,
Hogy mitévő legyen, kihex hova menjen
Ki segítne baján olcsón, ha nem ingyen?

Öntudatlanul ment, merre vité lába,
Örökre séríté abba az utcába,
Melybe járogasott úgy is igen gyakran,
A melybe a Hamka Kovács műhelye van.

A mint megpillantá ennét az ajtaját,
Gyön gondolások szállották meg agyát:
"Hamka derék ember, s nem felesle drága,
Ha ő nem könnyörül rajtam, ugyan ki más?"

Föl kitanult mester, gyors, ügyes a keze
Ha a foghírcáshoz egy kicsit értene,
Tán megcselkedne egy kis áldomással,
A mért, az a kovács, oly tengetenyi pénzt keré." —

Csak nincs semmi se jobb, mint a jó gondolat,
Könnyebbíti a bajt, aggodalmas orlat,
Abban hagyta Mihók is a sérovárást,
Ment, s be is állított a műhelybe bixvást.

"Jó napot fiam! Mire is ségerik?"
Lipeget, suszogta a mint, beértekik.
— "Adj Istén!" felelte Hamka rá röviden,
S verse keményen a vasas rozk kedviben.

"Lassúdjon egy kisseg, egy díra Majisater!"
"Ennyi dolog közt, nem poverál az ember,
Exerényi a munkáin, a fejem se szabad,
Többet nem vállaltok, ha sórik, ha szabad." —

"Hiszen nem is ardat hoztam én most ide,
Kinombá csak egy kis díra vesődembé
Kedves öcsém Uram! látszó próbált sokas,
Ért, mindenhez; ugyan hívott e már fogat!" —

Hamka díveről egy malomkő szakadt le
Hogy nem óstakarát forrasztatnak vele,
Meg egyet vagy kettőt, a vasca kopintá,
S tróllott a bajuska in egyet sodorítva:

"Nekem a kovácsag tanult mesterségem,
A baromszovostás, igyöl igye értsem,
Fogat hívni meg, csak óper, bagarella
Jó kar kell akó csak, meg ez a vas itó, la!"

Egy harapófogós sansz Mihók elébe,
 Hamisan mosolygva kacint a szemébe,
 "Ex el nem vesesi, a mit egyszer megfog
 Hadd lán csak nagyvram? melyik az a este fog?"

Hanem ház dránz é' jó fixesés, Regyelmed?"
 "Aldomás, adok józ, csak hívra ki kelmed,
 Adok bizonyítsen! s meghozom egyszerre,
 Ugy se köszönhesz néin derekabb emberre!" —

"Nem kell, nem, de hogy kell, a felfordult bora,
 Az ó veremnek se füllasztott a doha,
 A résessésza se nyílik annál jobban,
 Nagy revolúsiót, Kelt az a gyomorban.

Egy hasoss segyen le, macskomba előre!" —
 "Édes öcsém vram! engedne belőle!" —
 "Fizyinger se biz én, Ugy se sokas kérszem!" —
 "Oh jaj! megadom ház, Majiszer! ne féljen!" —

"Félmi... ho mit gondol?... félmi nem is félek,
 De lássa kegyelmed, dolgom usán élet,
 Inem hívram fogat meg sohasem... Konóra;
 Inondtam, ninsen időm a sok tite síra!"

Belásta Mihók hogy menekülés nincsen,
 Nem hívra ki fogat se bociés, se ingyen,
 Hogy semmit sem adnak a "majdmegadom"ra,
 Mándli sebébe nyúlt, keserűn sohajva.

Kivette, lesette a díjaz előre,
 No Kamka! Keredben máv a róka bore,
 Nem kerüthessen az mondhasom jobb kézbe,
 Mulasságos dolog ez, Kamkára néve.

Késűb: de Mihókban Kerd meg külni a vör,
 "Jaj de az a szerszám tán a drámba de fév!" —
 "Kútyabaj!" — mond Kamka — "Kézrel is kivesszem,
 Nem kisasszony kén ez; bírja az én kerem!" —

Be is nyílt a rahin feltárott sírájába
 Teszgeti, morgatja fogais sírájába —
 "Ex é'?" — "Jaj de hogy az" — "Ex é'?" — "Az az, az az"
 Kinyomja, benyomja; csak helyen marad az.

Mert hogy kamis is volt Kamkának a kivra,
 Eszébe se volt hogy egyszerre kihívra,
 Megakarsa gyorsni a rahint felőle,
 Hogy nem úgy posomba vett fixesés, tőle.

Kivehette volna, de még se vette ki,
 A kőzött, felfangos elméje volt neki,
 Azt hánysa vesette magában egy kisé,
 Hogy tegye művészes emlékezesse?

Turcsa gondolat is ötlött az eszébe,
 "Lodulj Pista! Péő" sógör műhelyébe,
 Hozzál egy jó hosszú szál svédos fonalat,
 Mondja az inasnak, ... az inas eltralad.

Meg is hozta az a kis egítő" eszközt,
 Befeszgedi kamka azt a sötti fog közt,
 Nagy lassan kötözi a rossz fog tövére,
 Kicsordul, a zahn rancsoló unye vere

Magát, meg csak hogy a nyavalya nem törté,
 Képe olyan lett mint az aszalt vadkörte,
 Könnye csorgott, mint az eresz nagy esőben,
 Megvakult, nem látta mi van törtenőben.

Az ülököz közi kamka a fonalat,
 Tujrasott a vasra az inas exalatt,
 Hogy izzó vörös lett a vas a kohóban,
 Kirántotta onnan kamka nagymohóan.

Fogát csikveisja, neki irányozza
 A Mihók remenck; ez az istenadta
 Hátraránsja egész sestet nagy ijedten,
 Kiszakadt, ott maradt a fog a szinegen.

Sulyegyen veskise, Mihók hátrabukott,
 Rugkapált, süxköt, fűt, mint lefűlelt sulok,
 Kinyában, mérgeben a nyelvés is ragta,
 Lühögő záporoköz, megeredt vad árka.

Az inas ugrálva rökögött felette,
 A Kovács a hasát fogta, úgy nevette,
 La nagy nevesében alig jött nyelvére:
 "Adjja az Uristen jó egészségére." —